

Rekeningnr BNP Fortis:
BE29 0010 4554 0364

Maand: maart 2016
Postkantoor GERAARDSBERGEN I
P 508040

KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ WERK DER VOLKSTUINEN vzw GERAARDSBERGEN

Voorzitter: André Depelseneer
Tel.: 054411906

Verantwoordelijke uitgever:

Eddy Praet
Watermolenstraat 115
9500 GERAARDSBERGEN
tel: 054415950

volkstuinten.gbergen@gmail.com
www.volkstuinengeraardsbergen.be

MAANDBLAD (verschijnt niet in augustus)

Volgende activiteit

- **Vrijdag 25 maart 2016 om 19h30** in zaal Sint-Bavo, Hoge Buizemont 165 te Geraardsbergen: voordracht over '**Allergie**' door orthomoleculair biochemicus en voedingsdeskundige **Walter Faché**.

Allergieën voorkomen en behandelen door optimalisatie van de omgevingsfactoren of epigenetische behandeling is het doel van deze voordracht.

De explosie van de huidige allergene stoffen zijn vooral te wijten aan omgevingsfactoren, zoals industriële voeding, stress, medicatie, milieufactoren, elektromagnetisme, ... Tot hiertoe werd allergie altijd volledig dogmatisch genetisch behandeld met medicijnen.

Met heel wat voorbeelden uit de praktijk zal Mr. Faché ons uitleggen hoe we allergieën voor gluten, koemelk, pollen, hooikoorts, astma, ... kunnen voorkomen en behandelen. Voor de geïnteresseerden zal de volledige uitgeschreven voordracht te koop aangeboden worden aan 20 euro per bundel. Voor mensen die met het probleem al te kampen hebben is dit een absolute aanrader, maar evenzeer wie allergie wil voorkomen, mag deze unieke infoavond zeker niet laten voorbijgaan. Zoals gewoonlijk is iedereen van harte welkom, inkom is gratis.

AANDACHT! leden, die aardbeiplanten besteld hebben, kunnen hun bestelling op die avond komen afhalen (vóór of na de voordracht).

Verder op de agenda

- **Vrijdag 22 april om 19h30:** algemene vergadering en voordracht over '**Kweken van en problemen met prei, ajuin, sjalot, ...**' door **Herman De Waele**. Tevens zal onze voordrachtgever een introductie geven over '**Yacon, een knolgewas met veel potentieel**'.

Oh wee, miserie, miserie! Sinds een aantal jaren zien wij steeds minder goede resultaten bij het kweken van ajuin, sjalot en prei. Het mineervliegje is ook in onze streek neergestreken en dat klein onding brengt heel wat schade aan in onze prei- en ajuinveldjes. Een goede reden dus om de bioteelt van deze gewaardeerde groenten nog eens onder de loep te nemen.

In zijn presentatie gaat Herman De Waele ons de nodige kennis bijbrengen over hoe we deze teelt best aanpakken en hoe mogelijke problemen opgelost, of beter nog, kunnen voorkomen worden. Vruchtafwisseling, bodem en bemesting, teeltbegeleiding, insecten en plagen... zullen hierbij aan bod komen.

Deze groenten uit de lookfamilie zijn niet alleen een meerwaarde in onze keuken, maar ook voor onze gezondheid. Het zijn buitengewoon vitaminerijke gewassen met een uitzonderlijk hoog gehalte aan vitamine C, B1, B2 en provitamine A.

Als afsluiter van deze avond laat Herman ons kennismaken met de bij ons nog niet zo lang gekende Yacon plant. De knol wordt niet alleen gewaardeerd voor zijn smaak, maar ook omwille van de interessante inhoudsstoffen die hij bevat (o.m. een hoog gehalte aan inuline). Het belooft alweer een interessante avond te worden. Inkom gratis.

- **Zondag 22 mei vanaf 11h:** jaarlijkse barbecue en nadien bezoek aan de Heetveldemolen in Tollembeek met molenaar en bestuurslid Hubert De Weerdts als gids.

Sint-Jozefinstituut " 't Karmelieten "

Karmelietenstraat 57
9500 Geraardsbergen

tel: 054/41 07 10 – 054/412 412

BuBaO De Mozaïek

Boelarestreet 3
9500 Geraardsbergen

tel: 054/41 83 50

In memoriam

Op 19 februari 2016 overleed te Geraardsbergen de heer Marc Van Damme, lid op de groepstuin Sint-Martensstraat. In naam van alle leden biedt het bestuur aan de familie zijn innige deelneming aan.

Voordracht over kleinfruit (deel 2)

Zoals in ons vorig maandblad vermeld vindt u hierna het vervolg van de samenvatting van de voordracht over kleinfruit. Leden die alsnog geïnteresseerd zijn in de volledige presentatie van onze voordrachtgever Yves Hendrickx kunnen een mailtje sturen naar volkstuinten.gbergen@gmail.com. Komen aan bod in dit tweede deel: kruisbes, braam, blauwbes en kiwibessen.

Kruisbes (Ribes uva-crispa)

• Standplaats

Om het even waar, liefst op een zonnige plek, al verdragen ze ook (half)schaduw (dit heeft wel zijn invloed op de vroegheid). De bloemen zijn ook gevoelig voor lentenachtvorst. De planten zelf zijn wel bijzonder winterhard.

• Bodem en bemesting

Zorg, net zoals bij rode en witte bes, voor een evenwichtig bemeste bodem. Door te mulchen hou je de grond steeds voldoende vochtig.

• Planten

Voer eerst een diepe grondbewerking uit. Bij voorkeur in het najaar planten in een ruim plantgat in de rij op 1,5 m en tussen de rijen 2 tot 2,5 m. Er wordt niet dieper geplant dan op wachtbed (zie tekening **1a**, we moeten grondscheuten vermijden). Aandrukken en een mulchlaag aanbrengen.

• Snoei en onderhoud

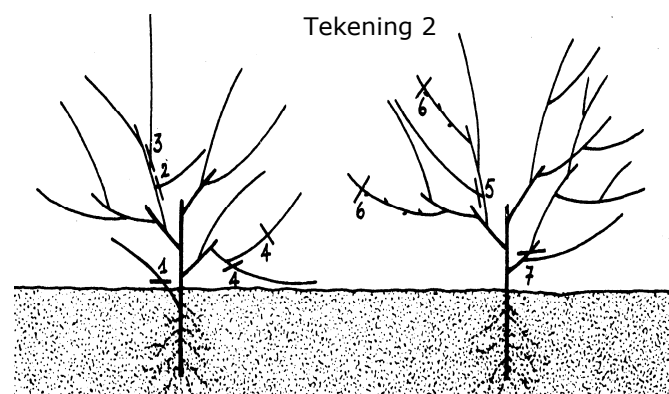
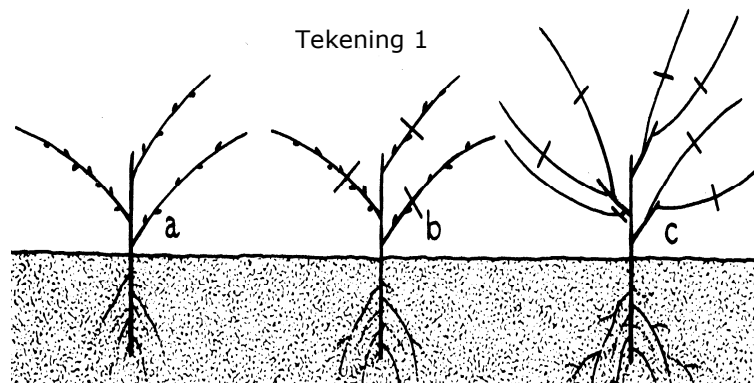
• Vormsnoei

Na het planten elke vertakking terug snoeien op een tiental cm, op een naar buiten gericht oog (zie tekening **1b**). De 5 à 6 stevigste takken houden die goed geplaatst zijn, dwz. naar buiten en omhoog, zo krijg je een mooie struik (tekening **1c**).

• Onderhoudssnoei

Door de meer zijdelingse groei moet er ook wat anders gesnoeid worden, de bloei is hoofdzakelijk op eenjarig hout. Hierbij enkele richtlijnen:

- verwijder grondscheuten, naar binnen groeiende scheuten en waterscheuten (recht omhoog): zie tekening 2, resp. 1, 2 en 3
- neerhangende scheuten snoeien we terug tot een naar boven gerichte twijg die we terug snoeien tot de helft (tek. 2,4)
- uitdunnen van te dicht geplaatste takken (tek. 2,5)
- intoppen (tek. 2,6) enkel indien er meeldauw aanwezig was (dit kan nog na de bloei)
- verjonging door terug te snoeien op een jonge twijg (tek. 2,7)

**Marc en Danielle
Van Ongeval-Coesens
Zavelstraat 42
Geraardsbergen**

**054 41 41 41
0497 53 81 27**

Import van Zuid-Afrikaanse wijnen

- **Verkoop rechtstreeks aan particulieren.**
- **Wijnen voor elk budget en verkoop per fles mogelijk.**
- **Tot 10% korting op onze prijzen vermeld op de website!**
- **Afhalen na afspraak of gratis levering in de regio vanaf 12 flessen.**
- **Een prijslijst met het volledig overzicht en de klantprijzen, vraag info: marc@hetwijngoed.be www.hetwijngoed.be**

• **Vermeerdering**

Anders dan bij bessen gaat dit niet met eenjarige scheuten. Er moet een 'hielstek' genomen worden. Dit doe je door onderaan de eenjarige twijg een stukje meerjarig hout mee af te knippen. Hielvlak proper snijden en de stek van zowat 30 cm ontdoen van de bladeren. Nadien de stek 20 cm in de steekgrond steken. Dit doe je best in september.

• **Variëteiten**

Bij de keuze van de variëteit is, naast kleur en smaak, ook de al dan niet resistentie tegen Amerikaanse kruisbessenmeeldauw belangrijk. Het assortiment is zeer uitgebreid, hierna enkele variëteiten: WINHAM'S INDUSTRY (rode vrucht, halflaat, grote lekkere behaarde vruchten, sterke groeier, zeer gevoelig voor meeldauw), ACHILLES (rode vruchten, laat, donzige grote lekkere vruchten, matige groeier, neerhangende takken, zeer gevoelig), WHITE SMITH (witgroen, laat, sterke groeier, veel ruimte nodig, gevoelig aan meeldauw), INVICTA (wit, midden tot laat, grote behaarde vruchten, matige smaak, erg stekelig, sterke groeier, resistent).

Braam (Rubus fruticosus)

• **Standplaats**

Kan zowat overal, op goed doorlaatbare bodem (bramen verdragen beter vocht dan frambozen). Bij minder zon is de productie wel lager.

• **Bodem en bemesting**

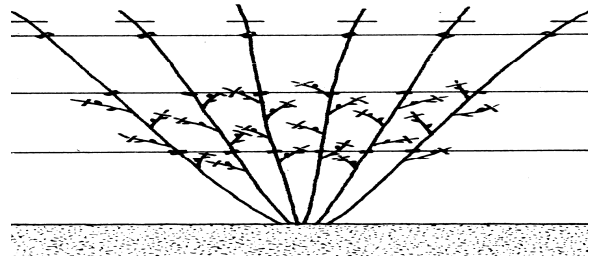
Een humusrijke zandgrond of lichte leem zijn zeer geschikt. Die mag, net zoals bij frambozen, zuurder zijn dan bij het ander kleinfruit (pH lager dan 6.5). Ze verdragen een stevige bemesting: zo kan u aan het einde van de winter flink wat compost of stalmeest aanbrengen aan de voet van de plant.

• **Planten**

Plant eenjarig plantgoed bij voorkeur in het voorjaar, tweejarig tijdens voor- of najaar, op dezelfde diepte als op het wachtbed. In de rij, op een afstand van 1,5 tot 3 m, tussen de rijen 2,5 m.

• **Snoei en onderhoud**

De snoei is eenvoudig uit te voeren: in het voorjaar worden de nieuwe scheuten (gevormd tijdens het voorafgaande jaar) aangebonden (bv. waaivormig, zie tekening) en de zijtakken teruggesnoeid op 2 ogen. De dikste stengels geven de meeste en beste vruchten, maar komen later. Indien er scheuten genoeg zijn kiest u best voor de middenmaat. Na de oogst (of in het voorjaar daarop) het afgedragen hout tot aan de basis wegknippen. Opslag van gedoornde grondscheuten bij de doornloze rassen moeten onmiddellijk verwijderd worden.

• **Vermeerdering**

Bramen vermeerderen kan door afleggen of marcotteren. Dit vraagt weinig kennis. De beworteling is meestal goed (wel het groeipunt boven de grond laten). Liefhebbers die bramen staan hebben zullen het zeker al meegemaakt hebben dat nieuwe takken die door hun lengte gaan doorbuigen en de grond raken daar inwortelen, waarbij de tak dan gewoon doorgroeit. Vermeerderen via wortelstek kan, maar bij de doornloze moet u opletten voor (gedoornde!) wilde scheuten.

• **Variëteiten**

Er zijn gedoornde en doornloze rassen (gedoornde zijn doorgaans smakelijker). De vruchten van doornloze zijn steviger, bewaren langer en de stengels zijn minder vorstgevoelig. Enkele variëteiten: BEDFORD GIANT (gedoornd, matige groei, oogst van half juli tot eind oktober, zoet maar flets van smaak, vrij resistent tegen ziekten), THORNLESS EVERGREEN (doornloos, matige groei, oogst van begin augustus tot eind september, grote stevige aromatische vruchten

maar aan de droge kant, goed winterhard, gevoelig voor vruchtrot en roest), THORNFREE (doornloos, sterke groeier, oogst van eind augustus tot eind oktober, stevige vrucht met een relatief goede smaak, goed winterhard, gevoelig voor stengelziekten en roest), BLACK SATIN (doornloos, sterke groeier, oogst van eind juli tot half oktober, sappige maar zeer zure vruchten, goed winterhard, gevoelig voor stengelziekten en vruchtrot), LOCHNESS (doornloos, sterke groeier, minder scheutvorming, oogst van half juli tot eind oktober, zeer hoge productie met lekkere bessen, niet winterhard, zeer gevoelig voor valse meeldauw).

Blauwbes (*Vaccinium corymbosum*)

Over de blauwbes was onze voordrachtgever snel uitgepraat. Het is dan ook niet eenvoudig om deze fruitsoort goed te laten gedijen, toch enkele tips.

Blauwbessen vragen een luchtige zeer zure humusrijke grond met een goede waterhuishouding (de ideale pH ligt tussen de 4.0 en 5.0). Vanaf een pH van 5.2 vermindert de groei, bij een nog hogere pH kwijnen de planten volledig weg. Veengebieden zijn de ideale bodem voor de blauwbes, maar het is heel moeilijk om deze toestand in uw tuin te creëren en vooral ook te behouden. Maak een groot plantgat (50 cm) en meng daarin grote hoeveelheden tuinturf, heidegrond en schors van naaldhout. Oermengingen van zwavel (100 g /m²) tot 25 - 30 cm diepte verlaagt de pH met 1. De plant vraagt weinig bemesting, liefst zuurwerkend, maar dit is moeilijk te combineren met bio (organische meststoffen werken meestal alkalisch).

Kiwibessen (*Actinidia arguta*)

• Plantkundige kenmerken

Kiwibessen (*Actinidia arguta*) zijn nauw verwant aan de gewone kiwi (*Actinidia deliciosa*). Beide planten behoren tot de familie Actinidiaceae (Straalstempelfamilie). Het zijn gemakkelijk en mooie klim- en leiplanten aan een zonnige pergola of een zonnige muur. Deze decoratieve fruitsoort is weinig vatbaar voor ziekten en plagen. Kiwiplanten zijn meestal eenslachtig en kruisbestuivend, zodat het aanplanten van een gelijkbloeiend mannelijk ras nodig is. De langwerpige of ronde, onbehaarde vruchten hebben ongeveer de grootte van kruisbessen (ca 3,5 tot 5 cm lang). Het verzamelen van de rijpe bessen kan vanaf half september tot oktober gebeuren. Meestal rijpen de vruchten onregelmatig op de plant zelf. Oudere planten kunnen 20-30 kg vruchten produceren. De aangenaam zoete bessen zijn bijzonder geschikt voor verse consumptie en voor verwerking. Kiwibessen zijn bijzonder rijk aan vitamine C (102 mg/ 100 g vruchtgewicht). Ze zijn ook rijk aan de mineralen kalium (K), calcium (Ca) en ijzer (Fe).

• Standplaats en bodem

Een warme, windluwe plaats in de zon wordt aangeraden. De meeste gronden zijn geschikt, mits niet te nat of te droog. Zorg dus voor een normale, goed doorlatende en humusrijke tuingrond. De planten wortelen oppervlakkig en om geen concurrentie om vocht en voedsel te krijgen is het best de bodem onkruidvrij te houden. In mei - juni dragen ze opvallend witte bloemen. Bij een late lentenachtvorst in april/mei kunnen de jonge scheuten met bloemknoppen beschadigd worden. In de winter (rusttoestand) kunnen ze vorst tot -30° C verdragen.

• Rassen

'Issai' (zelfbestuivend, tweeslachtig), 'Jumbo', 'Weiki', 'Geneva', 'Ken's Red' (vrouwelijke kiwibessen), 'Weima' (mannelijke bestuiver). Indien u maar weinig plaats hebt dan kan u de kiwibes 'Issai' alleen planten. Zonder mannelijke bestuiver geeft deze 'Issai' ook bessen, maar ze zijn dan kleiner en pitloos. Een combinatie van de vrouwelijke kiwibessen met de mannelijke bestuiver 'Weima' zijn ideaal voor een goede vruchtzetting. De zelfbestuivende 'Issai' is ook bruikbaar als bestuiver, maar geeft soms minder goede resultaten.

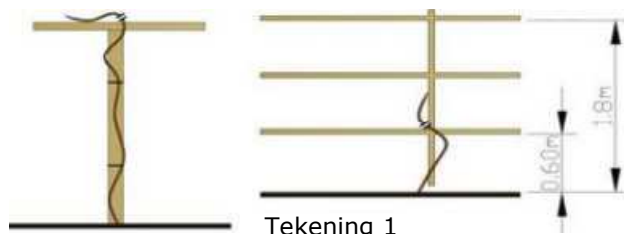
• Teeltwijze

In de commerciële teelt geeft men meestal de voorkeur aan een pergola systeem (T-vormig systeem), waarbij op 2,50 m hoogte een horizontale balk van 1,5 - 2 m bevestigd wordt. De plantafstand bij de 'T-balk'- constructie is dan 3 m in de rij en 4 m tussen (door de horizontale balk van 2 m is er niet veel plaats meer tussen de rijen). U kan ook opteren voor een verticaal systeem langs draden of muren (opkweek als haag). In de rij hanteert men dan een afstand van 2 tot 3 m, tussen de rijen 2,5 tot 3 (4) m. Plaats eerst steunpalen op 3-4 m en maak hieraan om de 0,6 m horizontale draden vast tot de gewenste hoogte. Ook kan men de planten langs een paal (als cordon) laten groeien.

• Opkweek en leiden van kiwibessen

De opkweek, jaar na jaar, vanaf het planten tot de ontwikkeling (en onderhoud) van het vruchthout kan het best geïllustreerd worden aan de hand van enkele tekeningen.

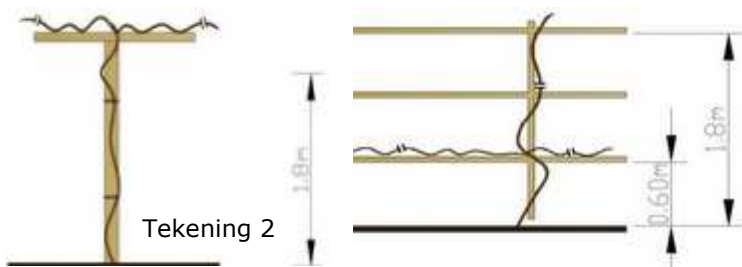
Na het planten leidt men een centrale tak mooi vertikaal omhoog (de stam). De jonge plant intoppen op de gewenste hoogte (systeemafhankelijk, zie tekening 1).

Tekening 1

Let er op dat de kiwibesranken tijdens de groeiperiode niet slingeren rond palen of draden. Kiwibessen worden vanaf december tot half januari gesnoeid. Zijscheuten die op de stam ontstaan dienen te worden weggeknipt in de zomer (bij het T-vormig systeem alle zijscheuten lager dan de horizontale balk). Te sterke groei wordt best in de zomer getemperd (terugsnoeien of volledig wegknippen)

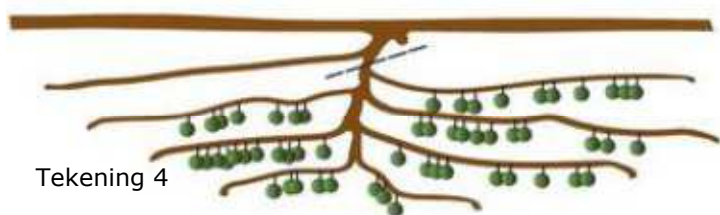
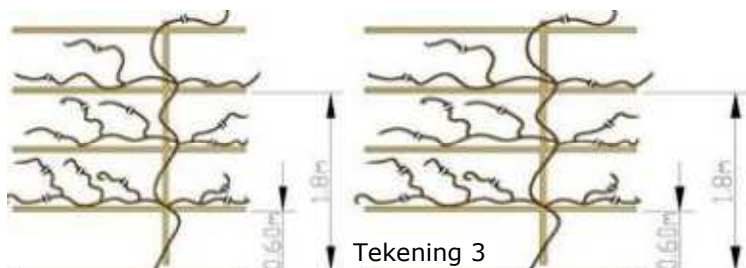

Het daaropvolgende jaar (winter) uit de topscheuten de twee sterkste overhouden en leiden langs de centrale (of eerste) draad: deze vormen de horizontale leggers. Snoei de lengte terug tot zowat 10 knoppen (zie tekening 2). Uit deze knoppen ontwikkelen zich zijtakken, waarop het vruchthout zal ontstaan.

Snoei deze terug in juli/augustus om de bloemknopvorming te stimuleren (zie tekening 3).

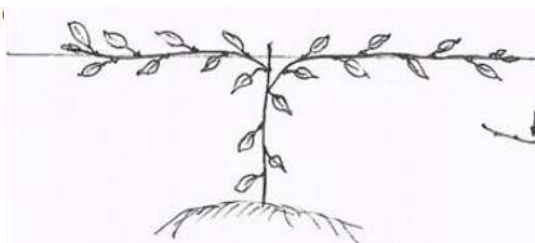
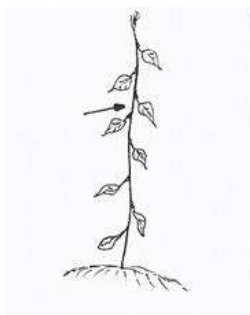
Volgende winters: snoei een deel van het vruchthout terug tot de eerste zijtak. Hieruit zal een nieuwe vruchttak groeien (tek. 4).

Na de winter zijn de uiteinden van sommige twijgen afgestorven, doordat ze in het najaar niet voldoende 'verhout' waren. Deze dode toppen mogen terugsnoeid worden tot op levend hout.

Hierna nog een aantal voorbeelden die aantonen hoe je kiwibessen kan leiden als leivorm of paalcultuur.

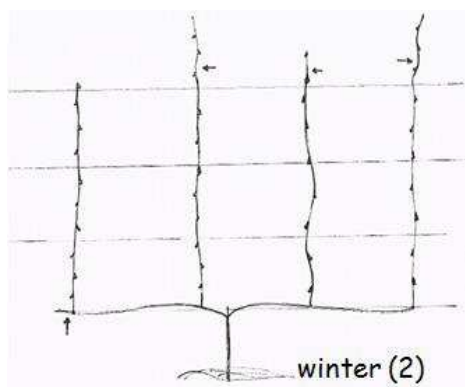
Leivorm

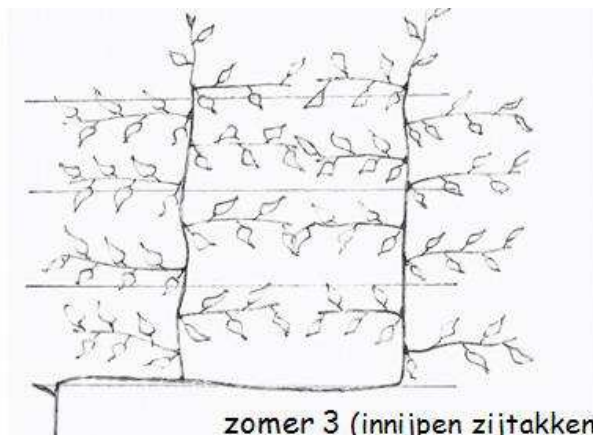
augustus (uitbinden 2 zijtakken)

juni (toppen op gewenste hoogte voor de vertakkingen)

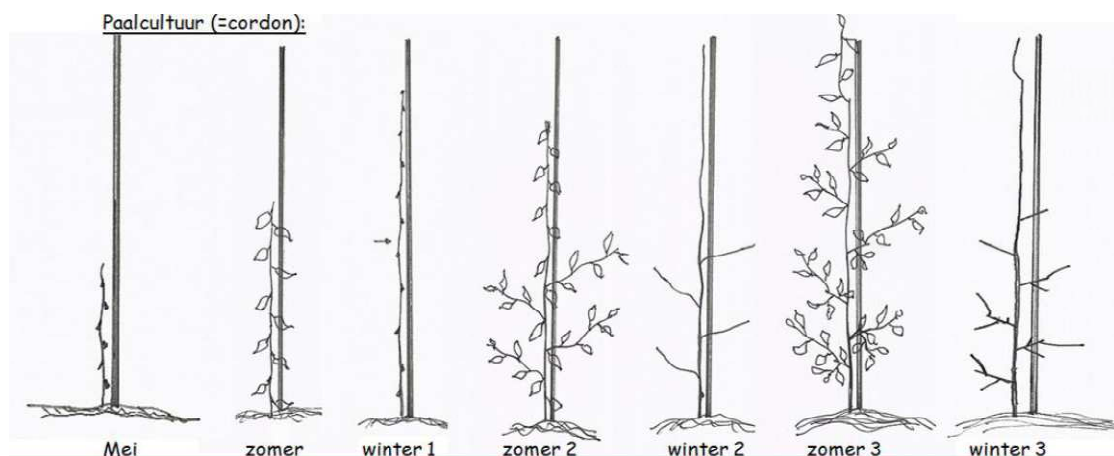

winter (2)

zomer 3 (innipjen zijtakken-20 cm)

Paalcultuur

'Kerven' van fruitbomen

Wat?

Het maken van kleine insnijdingen in stam, harttak of gesteltakken om meer twijgen ofwel meer bloemen te bekomen.

Hoe kerven maken?

Je kan tot 5 mm diep snijden. De kerven zijn 2 tot 4 mm breed. Dit werkje kan je doen met een metaalzaagje of met een snoeimes. Met een mes kan je een rechte ofwel een halve-maan-vormige snede in de bast maken.

Verschillende methoden van kerven en tijdstip

Kerven boven knoppen (Ringen, zie foto): de toevoersnede of het bovenkerven wordt het meest toegepast en gebeurt juist boven het oog. Je stimuleert het oog door een grotere toevoer van water met mineralen. Dit kan je toepassen wanneer er onvoldoende vertakkingen zijn bij leivormen van appel, peer, pruim of (jonge) kersen. Over het ideale tijdstip bestaat er discussie. Meestal doe je dit werkje voor het uitlopen (begin/half maart) ofwel direct na de bloei (half/einde april). Ook indien er vruchthout ontbreekt, dan kan je nu (in maart) met een scherp mes of metaalzaagje BOVEN de slapende knoppen een kleine inkeping maken (= "kerven"). Plaatsen waar er vruchthout ontbreekt kan je ook opvullen door in april enten en oculaties te plaatsen (= "stekelvarkensgriffel" of "steekgriffel").

Bij jonge kersenbomen met weinig vertakkingen kan je "kerven" op de harttak om nieuw vruchthout te doen ontstaan. Maak met een scherp mes of metaalzaagje een snede boven een aantal knoppen. Doe dit op een droge lentedag, zodat de wonde snel kan genezen. Een jaar na het inkerven boven een knop ontstaat dikwijls een nieuwe twijg (zie foto van een kerselaar - Prunus avium).

Kerven onder knoppen/ twijgen: bij de remsnede of het onderkerven kerf je onder de knop of twijg. Daardoor worden er meer assimilaten (suikers) in de knoppen opgeslagen, waardoor de bladknop dan trager en verzwakt uitloopt en er meer bloemknoppen ontstaan op die plaats. Bij voorkeur uitvoeren rond eind april.

Verticaal kerven van stammen: door met een snoeimes verticale sneden te maken in de stam gaat deze sneller verdikken. Het kerven gebeurt best in mei. Het kerven gebeurt met een mes bij de bladknoppen. Je doorkerft een- tot tweemaal de schors, tot op het

hout. Het resultaat is steeds plaatselijk beperkt. Bij voorkeur enkel op pitfruitsoorten (appel en peer) toepassen. Steenfruit (kersen, pruimen, ..) is meer vatbaar voor schimmelaantastingen.

**ALUMINIUM EN PVC
RAMEN EN DEUREN - VERANDA'S**

Edingseweg 110
9500 Moerbeke (Geraardsbergen)
Tel. & Fax 054 41 91 97
BTW BE 864.426.089

GSM 0496 76 58 16